

Móra-bóra

2009 július 09. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Poth nádor nevével soha nem találkoztam volna, és a móra-bóra név hallatán is legyintek, ha Pápáról jövet nem kanyarodunk Lovászpatona felé, és nem állunk meg rövid id?re, hogy megnézzük a templomot. Pontosan nem tudjuk, hogy mikor került evangélikus kézbe. A lakosság körében mind a mai napig él a történet, amely szerint 1746 táján a gyömörei plébános katonaság kíséretében átjött, hogy visszafoglalja t?lük. A helyi földesúr azt javasolta a protestánsoknak, hogy ne er?szakkal válaszoljanak az er?szakra, hanem – mivel a katonák nem támadnak fegyvertelenekre – a n?k vonuljanak a templomhoz, és védjék meg. A fegyvertelen n?kre valóban nem támadtak a katonák, így a plébános és kísérete kénytelen volt dolgavégezetlenül hazatérni. Ett?l fogva az evangélikusoké a templom.
Az eddig ismert els? adat, amely a települést említi, 1253-ból származik. A kisméret? istenháza ekkor már biztosan állt. Az egyhajós, keletelt, Szent Mártonról nevezett templom feltárását és restaurálását 1959–60-ban Kozák Károly végezte. „A nyugati homlokzata el?tt magas torony áll, k?b?l rakott, nyolcoldalú, gúla alakú sisakkal. A hajó déli homlokzatán fent négy szabályos elrendezés?, téglalap alakú ablak volt vakolt kerettel, lent hasonló formájú és méret?, köztük egy ugyanolyan ablakból átalakított ajtó – írja Kozák. – A templom északi oldalán hasonló ablakok vannak, fent egy, lent pedig kett?, szabálytalan elrendezésben. A fenti ablakok mindkét oldala a karzat megvilágítására szolgál. A szentélynek félköríves záródású ablakai vannak. A templom déli oldalán egy, az északin pedig három támpillér található.
A kutatás során a hajó déli homlokzatának nyugati felében, fent el?került három román kori félköríves záródású ablak maradványa, alatta pedig három kisméret?, csaknem azonos tengelyosztású, csúcsíves ablakra bukkantunk, teljesen ép állapotban.”
A hajó déli homlokzatának keleti felében feltártak két téglalap alakú ablakot, alattuk pedig két nagyméret?, téglával elfalazott csúcsíves nyílás körvonalai mutatkoztak. A nyílások alapján feltételezhet?, hogy a középkorban a hajó déli falához itt kápolna csatlakozott, amelynek terét ezek a gótikus ívek kapcsolták a hajóéhoz.
A Patona helynév is az Árpád-korba vezet bennünket, mert ugyanabból a személynévb?l származik, mint a csallóközi, Patony el?- vagy utótagot tartalmazó falvak neve. A Paton(y) jelentése Blasovits József szerint: Pat, Poth úré. A Gy?r nembeli, türk eredet? Pat, Poth nádor (1209–1212) neve két oklevélben is szerepel, a Pannonhalmi rendtörténetben is olvashatunk róla. (? az, aki II. Endre uralkodása alatt, 1211-ben Bánk bánnal újra trónra segítette Danyiil Romanovicsot Halicsban.)
A templomból kijövet megálltunk egy nagyon b?, de apró termés? gyümölcsfánál. Érdekl?désünkre azt a választ kaptuk, hogy ezt itt móra-bórának hívják. Itthon tudtam meg a tájszótárból, hogy e kicsiny, gömböly? szem? szilva hivatalos neve mirabella. Több, szebbnél szebb tájnyelvi változatát jegyezték fel: bérc-bóra, bónabéne, illabella, móra-bora, óra-bóra. Ezért a dallamos, eddig ismeretlen névért is érdemes volt egy órát id?znünk Lovászpatonán.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló